මූලපණ්ණාසක (මුල් සූත්‍ර පණස)

43. මහා වේදල්ල සූත්‍රය

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ, අනේපිඬු මහ සිටුහු විසින් කරවන ලද ජේතවන නම් විහාරයෙහි වැඩ වාසය කරති. එකල්හි ආයුෂ්මත් මහා කෝඨික ස්ථවිරයන් වහන්සේ සවස් කාලයෙහි පළසමවතින් නැගී සිටියේ ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ යම් තැනෙක්හිද එතැනට ගියහ. ගොස් ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කථාකොට නිමවා එක පැත්තක උන්හ. එකපැත්තක උන්නාවූ ආයුෂ්මත් මහා කෝඨික ස්ථවිරයන් වහන්සේ, ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේට මෙසේ කීහ.

"ඇවැත්නි, 'දුෂ්ප්‍රාඥ්‍ය'යි දුෂ්ප්‍රාඥ්‍යයි (නුවණ නැති තැනැත්තේය, නුවණ නැති තැනැත්තේයයි) කියනු ලැබේ. කොපමණකින් දුෂ්ප්‍රාඥ්‍යයි කියනු ලැබේද, ඇවැත්නි, නොදනියි, යන අර්ථයෙන් දුෂ්ප්‍රාඥ් (නුවණනැත්තේ) යයි කියනු ලැබේ. කුමක් නොදනීද? මෙය දුකයයි නොදනී. මේ දුක් ඉපදීමට හේතුවයයි නොදනී. මේ දුක් නැති කිරීමයයි නොදනී. මේ දුක් නැති කිරීමේ මගයයි නොදනී, ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් නොදකීද නොදනීද එහෙයින් දුෂ්ප්‍රාඥ්‍යයි කියනු ලැබේ."

"යහපත ඇවැත්නි,' කියා අයුෂ්මත් මහා කෝඨික ස්ථවිරයන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ වචනය සතුටින් පිළිගෙන අනුමෝදන්ව ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන්ගෙන් ඊළඟ ප්‍රශ්නය විචාළහ. "ඇවැත්නි, ප්‍රාඥ්‍ය ප්‍රාඥ්‍ය (නුවණ ඇති තැනැත්තේය, නුවණ ඇති තැනැත්තේය) යයි කියනු ලැබේද?" "ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් මනාව දනියිද, මනාව දනියිද, එහෙයින් ප්‍රාඥ්‍යයි කියනු ලැබේ. කුමක් දනීද?

මෙය දුක යයි දනියි, මේ දුක් ඉපදීමේ හේතුවයයි දනියි. මේ දුක් නැති කිරීම යයි දනියි. මේ දුක් නැති කිරීමේ මගයයි දනියි. ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් දනීද දකීද එහෙයින් ප්‍රාඥ්‍යයි කියනු ලැබේ.

"ඇවැත්නි, විඤ්ඤාණය විඤ්ඤාණය (විශෙෂයෙන් දැනීම විශේෂයෙන් දැනීම) යයි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, කොපමණකින් විඥනයයි කියනු ලැබේද? "ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් විශේෂයෙන් දනීද, විශේෂයෙන් දනීද, එහෙයින් විඥාන යයි කියනු ලැබේ." "කුමක් දනීද?" මේ සැප වේදනාවයයි දනියිද, මේ දුක් වේදනාවයයි දනීද, මේ උපේක්ෂා වේදනාවයයි දනීද, 'ඇවැත්නි යම් හෙයකින් විශේෂයෙන් දනීද විශේෂයෙන් දනීද, එහෙයින් විඥනයයි කියනු ලැබේ.

ඇවැත්නි, යම් මේ ප්‍රඥාවක් වේද, යම් මේ විඥානයක් වේද, මේ ධර්මයෝ ඔවුනොවුන් එක්ව පවත්නාහුද? නැතහොත් වෙන් වෙන්ව පවත්නාහුද, මේ ධර්මයන් ඔවුනොවුන් වෙන්වෙන් කොට

වෙනස දක්වන්නට හැකිද?" "ඇවැත්නි, යම් මේ ප්‍රඥාවක් වේද, යම් මේ විඥානයක් වේද, මේ ධර්මයෝ එක්ව පවත්නාහුය. වෙන් වෙන්ව නොපවත්නාහුය. මේ ධර්මයන් වෙන් වෙන් කොට වෙනස දක්වන්නට නොහැකිය. ඇවැත්නි, යමක් ප්‍රඥාවෙන් දනීද, විඥානයෙන් එය දනියි. විඥානයෙන් යමක් දනීද, ප්‍රඥාවෙන් ද එය දනියි. එහෙයින් මේ ධර්මයෝ එක්ව පවත්නාහුය.වෙන්ව නොපවත්නාහුය. මේ ධර්මයන් ඔවුනොවුන් වෙන් වෙන් කොට ඔවුන්ගේ වෙනස දක්වන්නට බැරිය."

"ඇවැත්නි, යම් ප්‍රඥාවකුත්වේද, යම් විඥානයකුත් වේද, එක්ව පවත්නාවූ වෙන්ව නොපවත්නාවූ මේ ධර්මයන්ගේ වෙනස කවරේද?" "ඇවැත්නි, යම් ප්‍රඥේවකුත් වේද, යම් විඥානයකුත් වේද, එක්ව පවත්නාවූ වෙන්ව නොපවත්නාවූ මේ ධර්මයන් අතුරෙන් ප්‍රඥාව වැඩිය යුතුය. විඥානය පිරිසිඳ දතයුතුය. මෙය ඔවුන්ගේ වෙනසයි.

2. "ඇවැත්නි, වේදනාවය, වේදනාවයයි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි කොපමණකින් වේදනාවයයි කියනු ලැබේද?" "ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් විඳීද, විඳීද එහෙයින් වේදනාවයයි කියනු ලැබේ." "කුමක් විඳීද" සැපද විඳියි, දුකද විඳියි. උපේක්ෂාවද විඳියි. ඇවැත්නි යම් හෙයකින් විඳීද, විඳීද එහෙයින් වේදනාවයයි කියනු ලැබේ."

"ඇවැත්නි, සංඥාවය, සංඥාවයයි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, කොපමණකින් සංඥාවයයි කියනු ලැබේද?" "යම් හෙයකින් හඳුනයිද, හඳුනයිද, ඇවැත්නි, එහෙයින් සංඥාවයයි කියනු ලැබේ." "කුමක් හඳුනයයිද?" නිල් පාටයයි හඳුනයි. කහපාටයයි හඳුනයි. ලේ පාටයයි හඳුනයි. සුදු පාටයයි හඳුනයි. ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් හඳුනයිද, හඳුනනයිද, එහෙයින් සංඥාවයයි කියනු ලැබේ."

ඇවැත්නි, යම් වේදනාවක් වේද, යම් සංඥාවක් වේද, යම් විඥානයක් වේද, මේ ධර්මයෝ 'එක්ව පවත්නාහුද? නොහොත් වෙන් වෙන්ව පවත්නාහුද? මේ ධර්මයන් වෙන් වෙන් කොට ඔවුන්ගේ වෙනස පෙන්වන්නට හැකිද?" "ඇවැත්නි, යම් වේදනාවක් වේද, යම් සංඥාවක්වේද, යම් විඤ්ඤාණයක් වේද, මේ ධර්මයෝ එක්ව පවත්නාහුය, වෙන්ව නොපවත්නාහුය. මේ ධර්මයන් නේ වෙන් කොට ඔවුන්ගේ වෙනස පෙන්වන්නට නොහැකිය. ඇවැත්නි, යමක් විඳීද, එය හඳුනයි. යමක් හඳුනාද එය විශේෂයෙන් දනියි. එහෙයින් මේ ධර්මයෝ එක්ව පවත්නාහුය, වෙන්ව නොපවත්නාහුය. මේ ධර්මයන් වෙන් වෙන් කොට ඔවුන්ගේ වෙනස පෙන්වන්නට නොහැකිය."

"ඇවැත්නි, පඤ්චෙන්ද්‍රියයන්ගෙන් නොරව,(උපක්ලේෂ රහිත හෙයින්) පිරිසිඳු වූ තමනො විඤ්ඤාණයෙන් (රූපාවචර චතුර්ථධ්‍යාන සිතින්) කුමක් දතයුතුද?'8 "ඇවැත්නි, පඤ්චෙන්ද්‍රියයන්ගෙන් නොරවූ පිරිසිඳු වූ මනොවිඤ්ඤාණයෙන් ආකාශය අනන්තයයි ආකාසානඤ්චායතනය දතයුතුයි. විඤ්ඤාණය අනන්තයයි. විඤ්ඤාණඤ්චායතනය දතයුතුයි. කිසිවක් නැතැති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය දතයුතුයි. "

3. "ඇවැත්නි, නෙය ධර්මමය (දතයුතු ධර්මමය) කුමකින් දනීද" "ඇවැත්නි, දතයුතු ධර්මය ප්‍රඥා ඇසින් දනියි.

"ඇවැත්නි, ප්‍රඥාව කුමක් ප්‍රයෝජන කොට ඇත්තීද?" "ඇවැත්නි, ප්‍රඥාව වනාහි දතයුතු ධර්මයන් දැනීම සඳහාද, පිරිසිදිය යුතු ධර්මයන් පිරිනිදීම පිණිසද පහකළයුතු ධර්මයන් පහ කිරීම සඳහාද පවතියි."

4. "ඇවැත්නි, සම්‍යක් දෘෂ්ටිය (විදර්ශනා ප්‍රඥාව හා මාර්ග ප්‍රඥාව) ඉපදීමට කෙතෙක් ප්‍රත්‍යයෝ වෙත්ද?" "ඇවැත්නි, සම්‍යක් දෘෂ්ටිය (විදර්ශනා ප්‍රඥාව හා මාර්ග ප්‍රඥාව) ඉපදීමට ප්‍රත්‍යය දෙකක් වෙති. පරතො ඝෝෂය හා යොනිසොමනසිකාරය (අන්‍යයන්ගෙන් බණ ඇසීම හා නුවණින් කල්පනා කිරීම) යන දෙකයි. ඇවැත්නි, මේ ප්‍රත්‍යය දෙක සම්‍යක් දෘෂ්ටිය (විදර්ශනා ප්‍රජාව හා මාර්ග ප්‍රඥාව) ඉපදීම පිණිස වෙති.

"ඇවැත්නි, කෙතෙක් අංගයකින් ලබනලද උපකාර ඇති අර්හත්මාර්ග සම්‍යක් දෘෂ්ටිය චිත්තවිමුක්තිය (කෙලෙසුන කෙරෙන් මිදීම) ඵලය කොට ඇත්තිවේද? චිත්ත විමුක්ති ඵලය අනුසස් කොට ඇත්තීද? ප්‍රඥා විමුක්තිය ඵලය කොට ඇත්තිද? ප්‍රඥා විමුක්ති ඵලය අනුසස් කොට ඇත්තිද?"

"ඇවැත්නි, අංගපසකින් උපකාර ලද්දාවූ සම්‍යක් දෘෂ්ටිය චිත්ත විමුක්තිය ඵලය කොට ඇත්තිය. චිත්ත විමුක්ති ඵලය අනුසස් කොට ඇත්තිය. ප්‍රඥා විමුක්තිය ඵලය කොට ඇත්තිය. ප්‍රඥා විමුක්ති ඵලය අනුසස් කොට ඇත්තිය. ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි සම්‍යක් දෘෂ්ටි ශීලයෙන් ලබන ලද උපකාර ඇත්ති වේද, බහුශ්‍රැත බවෙන් ලබනලද උපකාර ඇත්ති වේද, සාකච්ඡාවෙන් ලබනලද උපකාර ඇත්ති වේද, සමථයෙන් ලබනලද උපකාර ඇත්ති වේද, විදර්ශනාවෙන් ලබනලද උපකාර ඇත්ති වේද, ඇවැත්නි, මේ ධර්ම පසකින් උපකාර ලද සම්‍යක් දෘෂ්ටිය චිත්ත විමුක්තිය ඵලය කොට ඇත්තිද වේ. චිත්ත විමුක්ති ඵලය ප්‍රයෝජන කොට ඇත්තිද වේ. ප්‍රඥාවිමුක්තිය ඵලය කොට ඇත්තිද වේ. ප්‍රඥාවිමුක්ති පළය ප්‍රයෝජනය කොට ඇත්තිද වේ.

5. "ඇවැත්නි, භවයෝ කි දෙනෙක්ද?" "ඇවැත්නි, කාමභවය රූපභවය, අරූප භවයයයි මේ භව තුනකි."

,ඇවැත්නි, කෙසේ නම් නැවත නැවත ඉපදීම වේද?, ,ඇවැත්නි, අවිද්‍යාවෙන් වැසුනාවූ, තෘෂ්ණාවෙන් බැඳුනාවූ සත්වයින්ගේ ඒ ඒ භවයෙහි ඇලීම ඇතිවෙයි. මෙසේ නැවත නැවත භවයෙහි ඉපදීම ඇති වෙයි.,

,ඇවැත්නි, කෙසේ නම් නැවත නැවත භවයෙහි ඉපදීම නොවේද?, ,ඇවැත්නි, අවිද්‍යාව නැති කිරීමෙන් අහීත් මාගී විද්‍යාව පහළවීමෙන් තෘෂ්ණාව නැති කිරීමෙන් මෙසේ නැවත නැවත භවයෙහි ඉපදීම සිදු නොවේ.,

6,ඇවැත්නි, ප්‍රථමධ්‍යානය නම් කවරේද?, ,ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි මහණතෙම කාමයන්ගෙන් වෙන්වම අකුසල ධර්මයන්ගෙන් වෙන්වම විතර්ක සහිතවූ විචාර සහිතවූ විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රීති සැප ඇති ප්‍රථමධ්‍යානයට පැමිණ වාසය කරයි, ඇවැත්නි, මේ ප්‍රථමධ්‍යානයයි කියනු ලැබේ.,

,ඇවැත්නි, ප්‍රථමධ්‍යානය කෙතෙක් අඩගයකින් යුක්තද?, ,ඇවැත්නි, ප්‍රථමධ්‍යානය අඩග පසකින් යුක්තය. ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි ප්‍රථමධ්‍යානයට සමවදින්නාවූ මහණහට විතර්කයද,

විචාරයද, ප්‍රීතියද, සැපයද සිත එකඟබවද පවතියි. ඇවැත්නි, ප්‍රථමධ්‍යානය මෙසේ අඩග පසක් ඇත්තේ වෙයි.,

,ඇවැත්නි, ප්‍රථමධ්‍යානය කෙතෙක් අඩගයකින් දුරුවේද, කෙතෙක් අඩගයකින් යුක්තද?, ,ඇවැත්නි, ප්‍රථමධ්‍යානය අඩගපසකින් දුරුවේ. අඩග පසකින් යුක්තවේ. ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි ප්‍රථමධ්‍යානයට සමවැදුනාවූ භික්ෂුවගේ කාමච්ඡන්ද නිවරණය නැති වූයේ වෙයි. ව්‍යාපාද නිවරණය නැති වූයේ වෙයි. ථීනමිද්ධ නිවරණය නැති වූයේ වෙයි. උද්ධච්චකුක්කුච්ච නිවරණය නැති වූයේ වෙයි. විතර්කයද, විචාරයද, ප්‍රීතියද, සැපයද සිත එකඟ බවද පවතියි. ඇවැත්නි,මෙසේ ප්‍රථමධ්‍යානය අඩග පසකින් දුරු වූයේද, අඩග පසකින් යුක්ත වූයේද වෙයි.,

7."ඇවැත්නි, නොයෙක් අරමුණු විෂයකොට ඇති, නොයෙක් අරමුණු ගොදුරුකොට ඇති, එකිනෙකට අයත්වූ අරමුණු නොගන්නා මේ ඉන්ද්‍රිය පසක් වෙත්. ඔහු කවරහුද? චක්ෂු ඉන්ද්‍රියය, ශ්‍රෝත ඉන්ද්‍රියය,ාණ ඉන්ද්‍රියය, ජිව්හා ඉන්ද්‍රියය, කාය ඉන්ද්‍රියය යනුයි. ඇවැත්නි, නොයෙක් අරමුණු විෂය කොට ඇති, නොයෙක් අරමුණු ගොදුරු කොට ඇති, එකිනෙකට අයත්වූ අරමුණු නොගන්නාවූ මේ ඉන්ද්‍රියයන්ගේ පිහිටීම කුමක්ද, ඔවුන්ගේ අරමුණු රසය කවරෙක් විඳී ද?,

"ඇවැත්නි, නොයෙක් අරමුණු විෂයකොට ඇති, නොයෙක් අරමුණු ගොදුරුකොට ඇති, එකිනෙකට අයත්වූ අරමුණු නොගන්නා මේ ඉන්ද්‍රිය පසක් වෙත්. ඔවුහු කවරහුද? චකබු ඉන්ද්‍රියය, සොත ඉන්ද්‍රියය, ාණ ඉන්ද්‍රියය, ජිව්හා ඉන්ද්‍රියය, කාය ඉන්ද්‍රියය (යනුයි.) ඇවැත්නි, නොයෙක් අරමුණු විෂය කොට ඇති, නොයෙක් අරමුණු ගොදුරු කොට ඇති, එකිනෙකට අයත්වූ අරමුණු රසය නොගන්නාවූ මේ ඉන්ද්‍රිය පසට සිත පිහිටයි. සිත ඔවුන්ගේ අරමුණු රසය අනුභව කරයි. ,

"ඇවැත්නි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසක් වෙත්. කවරහුද? චකබු ඉන්ද්‍රියය, සොත ඉන්ද්‍රියය, ාණ ඉන්ද්‍රියය, ජිව්හා ඉන්ද්‍රියය, කාය ඉන්ද්‍රියය (යනුයි.) ඇවැත්නි, මේ ඉන්ද්‍රිය පස කුමක් නිසා පවතින්ද?, ,ඇවැත්නි, , මේ ඉන්ද්‍රිය පස ආයුෂ (ජීවිත ඉන්ද්‍රිය) නිසා පවතින්.

"ඇවැත්නි, ආයුෂය වනාහි කුමක් නිසා පවතීද? ආයුෂය උෂ්ණය (කර්‍යයෙන් උපන් තෙජො ධාතුව) නිසා පවතියි., ,ඇවැත්නි, උෂ්ණය කුමක් නිසා පවතීද?, උෂ්ණය ආයුෂ (ජීවිතෙන්ද්‍රිය) නිසා පවතියි.,

"ඇවැත්නි, ආයුෂය උෂ්ණය නිසා පවතීයයි ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ කීම අපි දැන් මෙසේ දනිමු. ඇවැත්නි, උෂ්ණය ආයුෂය නිසා පවතීයයි ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ කීම අපි දැන් මෙසේ දනිමු. ඇවැත්නි, කෙසේ නම් මේ කීමෙහි අර්ථය දන යුතුද?,

ඇවැත්නි, එසේවී නම් නොපට උපමාවක් කියමි. මේ ලොකයෙහි ඇතැම් නුවණ ඇත්තෝ උපමාවෙන්ද කියන ලද්දෙහි අර්ථය දැන ගනිති. ඇවැත්නි, ඇවිලෙන්නාවූ තෙල් පහනෙහි ගිනිදලුව නිසා ආලොකය පෙනේද, ආලොකය පෙනේද, ආලොකය නිසා ගිනිදලුව පෙනේද, ඇවැත්නි, එපරිද්දෙන්ම ආයුෂය උෂ්ණය නිසා පවතියි. උෂ්ණය ආයුෂ නිසා පවතියි.

8. "ඇවැත්නි, ආයුසංස්කාරයෝත් වෙදනා ධර්මයෝත් එකක්මද? නැතහොත් ආයුසංස්කාරයෝ වෙනමද? වෙදනා ධර්මයෝ වෙනමද?, ,ඇවැත්නි, ආයුසංස්කාරයෝත් වෙදනා ධර්මයෝත් එකක්ම නොවෙති. ඇවැත්නි, ආයුසංස්කාරයෝත් වෙදනාධර්මයෝත් එකක්ම වූවාහු නම් නිරෝධ සමාපත්තියට පැමිණියාවූ භික්ෂුවගේ නැගී සිටීම නොපෙණෙයි. ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් ආයුසංස්කාරයෝ අන්‍යයෝද, වෙදනාධර්මයෝ අන්‍යයෝද එහෙයින් නිරෝධ සමාපත්තියට පැමිණියාවූ භික්ෂුවගේ නැගී සිටීම පෙණෙයි.,

"ඇවැත්නි, යම් විටෙක මේ ශරීරය හරණලද, ඉවත දමනලද, සිත් නැති දඬුකඩක් මෙන් පවතීද, එවිට මේ ශරීරය කෙතෙක් ධර්ම අත්හරියිද?, ,ඇවැත්නි, යම්විටෙක ආයුෂය, උෂ්ණය, විඤ්ඤාණය යන ධර්මතුන මේ ශරීරය අත්හරිද්ද, එකල මේ ශරීරය හරනලද, ඉවත දමනලද, සිත්නැති දඬුකඩක් මෙන් පවතියි.,

9 "ඇවැත්නි, යම් මේ සත්ත්වයෙක් නෙම මළේද, කලුරිය කෙළේද, යම් මේ භික්ෂුවක් නෙම නිරෝධ සමාපත්තියට පැමිණියේද, මොවුන් දෙදෙනාගේ වෙනස කුමක්ද?, ,ඇවැත්නි, යම් මේ පුද්ගලයෙක් නෙම මළේද, කලුරිය කෙළේද, ඔහුගේ කායසංස්කාරය(ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) නැතිවුණේ වෙයි, සංසිඳුනේ වෙයි. වාක්සංස්කරය (විතර්ක විචාර) නැතිවුනේ වෙයි, සංසිඳුනේ වෙයි. චිත්ත සංස්කාරය (සංඥා වේදනා) නැතිවුණේ වෙයි, සංසිඳුනේ වෙයි, ආයුෂය ගෙවුනේය. උෂ්ණය (කර්මජ තෙජස) සංසිඳුනේය. ඉන්ද්‍රියයෝ බිඳුනාහ. යම් මේ භික්ෂුවක් නෙම නිරෝධසමාපත්තියට පැමිණියේද ඔහුගේද කායසංස්කාර (ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) නැතිවුණේ වෙයි, සංසිඳුණේ වෙයි. වචී සංස්කාරය (විතර්ක විචාර) නැති වුණේ වෙයි, සංසිඳුණේ වෙයි. චිත්ත සංස්කාර (සංඥා වේදනා) නැතිවුනේ වෙයි, සංසිඳුණේ වෙයි. එහෙත් ආයුෂය නොගෙවුනේය. උෂ්ණය නොසන්සිඳුනේය. ඇස් ආදී ඉන්ද්‍රියයෝ විශෙෂයෙන් පැහැදිලියහ. ඇවැත්නි, යම් මේ සත්වයෙක් මළේද, කලුරිය කළේද, යම් මේ භික්ෂුවක් නිරෝධ සමාපත්තියට සම වැදුනේද මොවුන් දෙදෙනාගේ මේ වෙනසයි.,

10 "ඇවැත්නි, අදුක්ඛමසුඛ (දුක්ද නොවූ සැපද නොවූ) චිත්තවිමුක්තියට පැමිණීමෙහි ප්‍රත්‍යයෝ කෙතෙක්ද?, ,ඇවැත්නි, අදුක්ඛමසුඛ (දුක්ඛ නොවූ සැපද නොවූ) වෙනො විමුක්තියට පැමිණීමෙහි ප්‍රත්‍යය සතරක් වෙත්. ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි මහණතෙම සැපය නැති කිරීමෙන්ද, දුක නැති කිරීමෙන්ද, පළමු කොටම සොම්නස් දොම්නස් දෙක දුරලීමෙන් දුක්ද නොවූ, සැපද නොවූ උපෙක්ෂා සිහි පිරිසිදු බව ඇති සතරවන ධ්‍යානයට පැමිණ වාසය කරයි. ඇවැත්නි, මේ වනාහි අදුක්ඛමසුඛ (දුක්ද නොවූ සැපද නොවූ) චිත්ත විමුක්තියට පැමිණීමේ ප්‍රත්‍යය සතරයි.,

"ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්තවිමුක්තියට (නිරෝධ සමාපත්තියෙන් නැගී සිටින ඵලසමාපත්තියට) සමවැදීමෙහි ප්‍රත්‍යය කෙතෙක්ද? ,ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්තවිමුක්තියට පැමිණීමෙහි ප්‍රත්‍යය දෙකකි. සියලු රූපාදී අරමුණු මෙනෙහි නොකිරීම හා නිර්වාණ ධාතුව මෙනෙහි කිරීමය. ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්තවිමුක්තියට පැමිණීමෙහි මේ ප්‍රත්‍යය දෙක වෙයි.,

"ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්තවිමුක්තිහුගේ පැවැත්ම පිණිස ප්‍රත්‍යය කෙතෙක්ද,? "ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්ත විමුක්තිහුගේ පැවැත්ම පිණිස ප්‍රත්‍යය තුනෙකි. සියලු රූපාදී නිමිති මෙනෙහි

නොකිරීමද, නිර්වාණධාතුව මෙනෙහි කිරීමද, සමවැදීමට පළමුව කාලය පිරිසිදීමද යන (තුනයි.) ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්ත විමුක්තිහුගේ පැවැත්මට මේ ප්‍රත්‍යය තුන වෙයි.,

"ඇවැත්නි, එල සමාපත්තියෙන් නැගීසිටීමට ප්‍රත්‍යය කෙනෙක්ද,රෑ සියලු රූපාදි නිමිති මෙනෙහි නොකිරීමද, නිර්වාණ ධාතුව මෙනෙහි නොකරීමද යන දෙකයි, ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චෙනොවිමුක්තියෙන් නැගී සිටීමට මේ ප්‍රත්‍ය දෙක වෙයි.,

"ඇවැත්නි, අප්පමාන නම්වූ යම් චිත්ත විමුක්තියක් වේද, ආකිඤ්චඤ්ඤ නම්වූ යම් චිත්තවිමුක්තියක් වේද, යම් සුඤ්ඤත නම් චිත්තවිමුක්තියක් වේද, යම් අනිමිත්ත නම්වූ චිත්ත විමුක්තියක් වේද, මේ ධර්මයෝ නොයෙක් අර්ථ ඇත්තාහුද? නොයෙක් අක්ෂර ඇත්තාහුද? නොහොත් එකම අර්ථ ඇත්තෝද? අක්ෂර පමණක් වෙනස්ද.,

"ඇවැත්නි, යම් අප්පමාණ නම් චිත්තවිමුක්තියක් වේද, යම් ආකිංචඤ්ඤ නම් චිත්තවිමුක්තියක් වේද, යම් සුඤ්ඤත නම් චිත්තවිමුක්තියක් වේද, යම් අනිමිත්ත නම් චිත්තවිමුක්තියක් වේද, ඇවැත්නි, යම් ක්‍රමයකට පැමිණ මේ ධර්මයෝ නොයෙක් අර්ථ ඇත්තාහු නොයෙක් අක්ෂර ඇත්තාහු වෙත්ද, එබඳු ක්‍රමයක්ද ඇත. ඇවැත්නි, යම් ක්‍රමයකට පැමිණ මේ ධර්මයෝ එකම අර්ථ ඇත්තාහු අක්ෂරයෙන් පමණක් වෙනස්වූවාහු වෙත්ද, එබඳු ක්‍රමයක්ද ඇත.,

11 "ඇවැත්නි, යම් ක්‍රමයකට පැමිණ මේ ධර්මයෝ නොයෙක් අර්ථවත් වූවාහු අක්ෂරයෙන් වෙනස් වූවාහු වෙද්ද, ඒ ක්‍රමය කුමක්ද?, ,ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි මහණතෙම මෛත්‍රී සහගතවූ සිතින් එක් දිසාවක් පැතිර වාසය කරයිද, එසේම දෙවන දිසාවද එසේම තුන්වන දිසාවද එසේම සතරවන දිසාවද, මෙසේ උඩ යට, සරස සියලු තන්හි, සියලු ආකාරයෙන්, සියල්ලෙන් යුක්තවූ ලොකය, මහත්වූ, මහත් බවට පැමිණියාවූ අප්‍රමාණවූ වෛර රහිතවූ, ව්‍යාපාද රහිත වූ මෛත්‍රී සහගත සිතින් පැතිර වාසය කරයිද, කරුණ සහගත සිතින් එක් දිශාවක් පැතිර වාසය කරයිද, එසේම දෙවන දිශාවද, එසේම තුන්වන දිශාවද, එසේම සතරවන දිශාවද මෙසේ උඩ, යට,සරස, සියලු තැන්හි, සියලු ආකාරයෙන්, සියල්ලෙන් යුක්තවූ ලොකය මහත්වූ, මහත් බවට පැමිණියාවූ, අප්‍රමාණවූ, වෛර රහිතවූ, ව්‍යාපාද රහිතවූ කරුණාසහගත සිතින් පැතිර වාසය කරයිද.

"මුදිතා සහගත සිතින් එක් දිශාවක් පැතිර වාසය කරයිද එසේම දෙවන දිශාවද, එසේම තුන්වන දිශාවද, එසේම සතරවන දිශාවද, මෙසේ උඩ, යට, සරස, සියලු තැන්හි, සියලු ආකාරයෙන්, සියල්ලෙන් යුක්තවූ ලොකය, මහත්වූ, මහත් බවට පැමිණියාවූ, අප්‍රමාණවූ, වෛර රහිතවූ, ව්‍යාපාද රහිතවූ, මුදිතා සහගත සිතින් පැතිර වාසය කරයිද,

"උපේක්ෂා සහගත සිතින් එක් දිශාවක් පැතිර වාසය කරයිද, එසේම දෙවන දිශාවද, එසේම තුන්වන දිශාවද, එසේම සතරවන දිශාවද, මෙසේ උඩ, යට, සරස, සියලු තැන්හි සියලු ආකාරයෙන් සියල්ලෙන් යුක්තවූ ලොකය, මහත්වූ, මහත් බවට පැමිණියාවූ, අප්‍රමාණවූ, වෛර රහිතවූ, ව්‍යාපාද රහිතවූ, උපෙක්ෂා සහිත සිතින් පැතිර වාසය කරයි. ඇවැත්නි, මේ වනාහි අප්‍රමාණ චෙනොවිමුක්තිය යයි කියනු ලැබේ.,

12 "ඇවැත්නි, ආකිඤ්චඤ්ඤ නම් චිත්තවිමුක්තිය කවරේද, ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි මහණතෙම සියලු ආකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්මවා කිසිවක් නැතැයි ආකිඤ්චාඤ්ඤායතන සමාපත්තියට පැමිණ වාසය කරයිද, ඇවැත්නි, මෙය ආකිචඤ්ඤ නම් චිත්තවිමුක්තිය යයි කියනු ලැබේ., ,ඇවැත්නි, සුඤ්ඤත චිත්තවිමුක්තිය කවරේද, "ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි මහණතෙම අරණ්‍යකට ගියේ හෝ රුකක් මුලට ගියේ හෝ ශූන්‍යාගාරයකට ගියේ හෝ 'මෙය ආත්මයෙන් හෝ, ආත්මය පිළිබඳ වූවකින් හෝ හිස්ය'යි කල්පනා කරයිද. ඇවැත්නි, මෙය සුඤ්ඤත චෙතොවිමුක්තියයයි කියනු ලැබේ,ග

"ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිතතවිමුක්තිය කවරේද, ,ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි මහණතෙම සියලු රූපාදි නිමිති මෙනෙහි නොකිරීමෙන් නිමිත්ත රහිතවූ චිත්තසමාධියට පැමිණ වාසය කරයිද, ඇවැත්නි, මෝ නොම අනිමිත්ත චිතත විමුක්තියයයි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, යම් ක්‍රමයකට පැමිණ මේ ධර්මයෝ වෙනස් අර්ථ ඇත්තාහු වෙත්ද, වෙනස් අක්ෂර ඇත්තාහු වෙත්ද මේ ඒ ක්‍රමයයි.

13 "ඇවැත්නි, යම් ක්‍රමයකට පැමිණ මේ ධර්මයෝ අර්ථයෙන් එකක් වූවාහුද, අක්ෂරයෙන් පමණක් වෙනස් වෙත්ද, ඒ ක්‍රමය කවරේද?, ,ඇවැත්නි, රාගය වනාහි ප්‍රමාණ කරණ (පුද්ගලයාගේ ප්‍රමාණය දක්වන) ධර්මයෙකි. ද්වේෂය ප්‍රමාණ කරණ ධර්මයෙකි. මොහය ප්‍රමාණ කරණ ධර්මයෙකි. රහත් භික්ෂුවගේ ඒ රාගාදිය නැති වූවාහුය. උදුරනලද මුල් ඇත්තාහුය. අගින් කැපූ තල් ගසක් කරන ලද්දහ. විනාශ කරන ලදහ. මත්තෙහි නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. ඇවැත්නි, අප්‍රමාණ චිත්තවිමුක්තිහු යම් පමණක් වෙත්ද, ඔවුන් අතුරෙන් අර්හත්ඵල චිත්ත විමුක්තිය අග්‍රයයි කියනු ලැබේ. ඒ අර්හත්ඵල චිත්ත විමුක්තිය රාගයෙන් හිස්ය. ද්වේෂයෙන් හිස්ය. මොහයෙන් හිස්ය.

"ඇවැත්නි, රාගය වනාහි (සත්වයන් බඳින හෙයින්) පළිබෝධයෙකි. ද්වේෂය පළිබෝධයෙකි. මොහය පළිබෝධයෙකි. රහත් භික්ෂුවගේ ඒ රාගාදිය නැති වූවාහුය. මුල් උදුරන ලද්දාහුය. සිඳිනලද තල් ගසක් මෙන් කරනලදහ. මතු නූපදින ස්වභාව ඇත්තාහ. ඇවැත්නි, ආකිඤ්චාඤ්ඤ චිත්තවිමුක්තිහු යම් පමණ වෙත්ද, ඔහුනතුරෙන් අර්හත්ඵල චිත්ත විමුක්තිය අග්‍රයයි කියනු ලැබේ. ඒ අර්හත් ඵල විමුක්තිය රාගයෙන් හිස්ය, ද්වේෂයෙන් හිස්ය, මොහයෙන් හිස්ය.

"ඇවැත්නි, රාගය වනාහි (පෘථග්ජන පුද්ගලයා) හැඳින ගැනීමට ලකුණකි. ද්වේෂය හැඳින ගැනීමට ලකුණකි. මොහය හැඳින ගැනීමට ලකුණකි. රහත් භික්ෂුවගේ ඒ රාගාදිය නැති වූවාහුය. සිඳිනලද මුල් ඇත්තාහ. සිඳිනලද තල් ගසක් මෙන් කරන ලදහ. නැති කරණ ලදහ. මත්තෙහි නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්ත විමුක්තිහු යම් පමණ වෙත්ද, ඔවුනතුරෙන් අර්හත්ඵල විමුක්තිය අග්‍රයයි කියනු ලැබේ. ඒ අර්හත්ඵල චිත්තවිමුක්තිය රාගයෙන් හිස්ය, ද්වේෂයෙන් හිස්ය, මොහයෙන් හිස්ය, ඇවැත්නි, යම් ක්‍රමයකට පැමිණ මේ ධර්මයෝ එකාර්ථ ඇත්තාහු වෙත්ද, අක්ෂරයෙන් පමණක් වෙනස් වෙත්ද, මේ ඒ ක්‍රමයයි,ග ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙය ප්‍රකාශ කළහ. සතුටුවූ මහා කොට්ඨිත ස්ථවිරයන් වහන්සේ ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ දෙශනාව සතුටින් පිළිගත්හ.

තුන්වෙනිවූ මහා වෙදල්ල සූත්‍රය නිමි. (5 –1)